

Høringsuttalelse fra Hålogalandsrådet

NOU 2026: 1 – En bærekraftig kommunesektor

Hålogalandsrådet viser til høring om NOU 2026:1 *En bærekraftig kommunesektor*. Utredningen peker på en rekke utfordringer knyttet til arbeidskraftmangel, fragmentert statlig styring, demografiske endringer, økonomiske rammer og behovet for styrking av lokalt handlingsrom. Rådet støtter hovedretningen i arbeidet og ønsker med dette å gi sine samlede innspill.

1. Overordnede vurderinger

Hålogalandsrådet støtter kommisjonens hovedlinjer om:

- **Redusert statlig detaljstyring**, og en mer helhetlig og koordinert statlig styring.
- **Økt lokalt handlingsrom**, særlig knyttet til bruk av personell, økonomiske prioriteringer og tjenesteorganisering.
- **Styrking av generalistkommunesystemet**, også under mer krevende demografiske og økonomiske rammer.

Kommunene i Hålogalandsregionen står overfor store omstillingsbehov, strammere økonomiske rammer og økende krav til beredskap. En styrking av lokalt handlingsrom er derfor avgjørende for å sikre bærekraftige tjenester framover.

2. Arbeidskraft, tjenestekvalitet og fleksibilitet

2.1 Kompetansekrav og profesjonsnøytralitet

Kommisjonens forslag om mer profesjonsnøytrale lovkrav støttes. Samtidig må det sikres at alle kommuner beholder et minimum av aktuelle profesjoner hos seg, enten i egen organisasjon eller i samarbeid med andre kommuner. Flere av medlemskommunene har store rekrutteringsutfordringer og høye kostnader knyttet til dagens profesjonskrav. En mer oppgaveorientert tilnærming vil gi kommunene bedre forutsetninger for å bruke tilgjengelig kompetanse fleksibelt og forsvarlig.

2.2 Lærernormen

Det er ulike standpunkt i regionen, men samlet mener Hålogalandsrådet:

- Lærernormen **ikke bør fastsettes på skolenivå**, da dette svekker kommunenes fleksibilitet.
- Dersom normen videreføres, bør den **legges på kommunenivå**, slik at ressursene kan målrettes etter lokale forhold, elevsammensetning og behov.

2.3 Barnehage

Rådet merker seg at kommisjonen vil vurdere bemanningsnormene i barnehage i neste delutredning. Regionens kommuner understreker:

- En bemanningsnorm er nødvendig for å sikre kvalitet og forutsigbarhet.
- Eventuelle endringer må ta høyde for rekrutteringssituasjon, demografi og behovet for å styrke det allmennpedagogiske tilbudet.

3. Økonomiske rammer og finansiering

3.1 Innlemming av øremerkede tilskudd i rammetilskudd

Hålogalandsrådet støtter i hovedsak kommisjonens forslag om å redusere mengden øremerkede tilskudd.

Dette vil:

- øke lokalt handlingsrom
- redusere byråkratisk rapportering
- gi større mulighet til omstilling og prioritering

Unntak:

- Tilskudd knyttet til **veterinærdekning**, og
- Eventuelt tilskudd til **kritiske klima- og naturtiltak**, der øremerking kan være nødvendig fordi lokale tiltak har store eksterne virkninger.

3.2 Grunnskoletilskuddet

Rådet støtter forslaget om å avvikle grunnskoletilskuddet i inntektssystemet, da dagens ordning skaper uheldige strukturelle insentiver.

4. Samfunnsikkerhet, beredskap og nordområdeperspektivet

Hålogalandsrådet understreker at kommunene i regionen har en **avgjørende rolle i totalforsvaret**, beredskap og kritisk infrastruktur – og at dette må reflekteres tydeligere i statens styring og finansiering.

Felles bekymringer i regionen:

- økende krav til beredskap uten tilsvarende ressursøkning
- store utfordringer med ROS-analyser, planverk og kapasitet
- sårbar infrastruktur i nord
- økt forventning om støtte til Forsvaret, alliert mottak og vertslandsstøtte

Rådet ber om at:

- kommende NOU 2 inneholder **konkrete tiltak** for å styrke kommunenes beredskapsevne
- finansieringssystemet bedre reflekterer **vertskommunefunksjoner**, geografiske forhold og risikoeksponering

5. Samfunnsutvikling – klima, natur og areal

Hålogalandsrådet er positive til forenkling av tilskuddsordninger, men støtter at **natur- og klimaordninger ikke fullstendig avvikles som øremerkede midler**.

Kommunenes beslutninger her har store eksterne virkninger og kan påvirke både nasjonale mål og kommende generasjoner.

6. Helhetlig vurdering og anbefaling

Hålogalandsrådet støtter kommisjonens analyse av at dagens styringssystem:

- er fragmentert,

- inneholder for mange overlappende krav og virkemidler,
- skaper målkonflikter som i dag må håndteres lokalt.

Rådet etterlyser et **mer forpliktende rammeverk for hvordan statlig styring skal reduseres**, og at NOU 2 prioriterer:

- helhetlig gjennomgang av statlig styring
- forenkling av reguleringer
- styrking av lokalt handlingsrom
- tydeligere ansvar- og rollefordeling i beredskap og totalforsvar
- finansiering som reflekterer regionale forhold og vertskommuneroller

Konklusjon

Hålogalandsrådet støtter hovedretningen i NOU 2026:1 og mener at forslagene samlet sett vil bidra til en mer bærekraftig kommunesektor. Samtidig understrekes behovet for at videre arbeid i NOU 2 tar særlig hensyn til nordområdepolitikk, totalforsvar, infrastruktur, demografiske utfordringer og regionens særskilte behov for fleksibilitet og lokalt handlingsrom.

